

Sygn. akt II S 188/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Katarzyna Serafin – Tabor

Sędziowie: SO Katarzyna Biernat – Jarek (sprawozdawca)

SO Anna Nowak

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi D. B.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Oświęcimiu

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu pod sygnaturą akt I C 5/14 z powództwa D. B. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu o sygn. akt I C 5/14 doszło do przewlekłości;
2. przyznać skarżącemu małoletniemu D. B. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Oświęcimiu kwotę 4.000 zł (cztery tysiące złotych);
3. w pozostałym zakresie skargę oddalić;
4. zwrócić skarżącemu z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Oświęcimiu kwotę 100 zł (sto złotych) uiszczoną tytułem opłaty od skargi;
5. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Oświęcimiu na rzecz skarżącego kwotę 317 złotych (trzysta siedemnaście złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania wywołanych wniesieniem skargi.

SSO Katarzyna Biernat-Jarek SSO Katarzyna Serafin-Tabor SSO Anna Nowak

UZASADNIENIE

Skarżący małoletni D. B. złożył skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Skarżący domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania cywilnego w sprawie o zapłatę, toczącej się przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu pod sygn. akt I C 5/14, przyznania od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 10.000 zł, zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także kwoty 17 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania skarżący wskazał, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Oświęcimiu pod sygn. akt I C 5/14 występowały wielomiesięczne okresy podczas których nie podejmowano żadnych czynności, co w sposób nieuzasadniony przedłużyło postępowanie. Skarżący podkreślił, że pozew złożono w dniu 21 grudnia 2013 r. Pierwsza rozprawa odbyła się 31 stycznia 2014 r., następnie dopiero 19 października 2015 r. doręczono pełnomocnikowi opinię ZMS w K.. Kolejny termin rozprawy wyznaczono dopiero na dzień 30 marca 2016 r. Wyrok w przedmiotowej sprawie ogłoszono 13 kwietnia 2016 r.

W dniu 19 kwietnia 2016 r. złożono wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Do dnia złożenia przedmiotowej skargi (po upływie 10 tygodni) nie doręczono pełnomocnikowi wyroku wraz z uzasadnieniem. Z tego powodu zdaniem skarżącego doszło do znacznej przewlekłości postępowania.

W odpowiedzi na Skargę Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Oświęcimiu wniósł o jej oddalenie. Po opisaniu wynikających z akt sprawy sekwencji czynności, uczestnik wskazał, iż niniejsza sprawa miała skomplikowany charakter.

Konieczne było dołączenie akt związkowych z toczącego się uprzednio postępowania przygotowawczego oraz postępowania karnego. W sprawie wystąpiła konieczność zasięgnięcia opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej (...)w K., a czas oczekiwania na sporządzenie tej opinii był niezależny od tut. Sądu. Biegli sporządzali opinię nie tylko w oparciu o akta sprawy i akta związkowe oraz w oparciu o badanie małoletniego powoda, co wydłużyło termin sporządzenia opinii, która wpłynęła w dniu 30 września 2015 r. i została niezwłocznie doręczona stronom. Uczestnik wskazał, iż czas sporządzenia uzasadnienia wynikał ze stopnia zawilości sprawy. Zdaniem uczestnika Sąd I instancji procedował w sposób prawidłowy a poszczególne czynności odbywały się bez zbędnej zwłoki. Na termin rozpoznania sprawy miało wpływ sporządzenie opinii przez biegłych sądowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga w nieznaczej części zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r., Nr 179 poz. 1843) strona może wnieść skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania, tj. o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. O naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki można mówić tylko wówczas, gdy z przyczyn zawinionych przez sąd postępowanie w danej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności i wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Nie należy również tracić z pola widzenia, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany. Miarą procesu jurysdykcyjnego jest sprawiedliwość werdyktu. Aspekt ten może pozostawać w opozycji do postulatu szybkości postępowania. Podstawową rolą sądów jest stworzenia warunków umożliwiających wydanie sprawiedliwego wyroku. Realizacja tego założenia nie jest możliwa bez odpowiedniej wnikliwości na każdym etapie postępowania, która jest realizowana kosztem czasu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2014 r. III SPP 225/14).

W przedmiotowej sprawie pozew wpłynął do Sądu w dniu 30 grudnia 2013 roku, a termin rozprawy wyznaczono na 31.01.2014 r. Podczas rozprawy Sąd dopuścił dowody wskazane przez strony w tym dowód z opinii Pracowni Ekspertyz Sądowo – Lekarskich ZMS K. – Katedry Medycyny Sądowej UJ w K. i wyznaczył nowy termin rozprawy na 23.04.2014 r., podczas której przesłuchano świadków oraz strony.

Następnie przesłano akta do ZMS w K., który pismem z dnia 20.07.2014 r. poinformował o wyznaczeniu badania małoletniego poszkodowanego na 12.01.2015 r. i poinformował, że pisemna część opinii zostanie sporządzona w terminie 5-6 miesięcy.

Ostatecznie opinia została przesłana do Sądu w dn. 30.09.2015 r. i niezwłocznie zarządzono jej doręczenie.

Postanowieniem z dn. 12.11.2015 r. przyznane zostało wynagrodzenie i wyznaczony został termin rozprawy na 30.03.2016 r.

Dokonując analizy akt sprawy należało uznać, iż w przedmiotowej sprawie doszło do przewlekłości na dwóch jej etapach – przy wyznaczaniu terminu rozprawy po otrzymaniu opinii, jej doręczeniu i braku zarzutów do opinii – dopiero po 4 miesiącach o. W tym zakresie uczestnik postępowania reprezentujący Skarb Państwa Prezes Sądu Rejonowego w Oświęcimiu nie wyjaśnił przyczyn wyznaczenia rozprawy z tak odległym terminem.

W sytuacji znacznych obciążeń referatów jest to okoliczność stanowiąca usprawiedliwienie dla sędziego. Nie można jednak konsekwencjami problemów organizacyjnych (rozbudowane referaty, przedłużające się zwolnienia lekarskie, braki kadrowe), na które niejednokrotnie nie ma wpływu, obciążać strony, która ma prawo uzyskania rozstrzygnięcia swej sprawy w rozsądnym terminie.

Kolejny okres przewlekłości dotyczył sporządzenia uzasadnienia wyroku z dnia 13 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 5/14. Otóż pierwszy wniosek o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia wpłynął w dniu 19 kwietnia 2016 r. Złożył go pełnomocnik strony pozwanej. (k. 308 a.s.). Natomiast drugi wniosek został złożony przez pełnomocnika powoda i wpłynął do Sądu w dniu 22 kwietnia 2016 r. (k. 310 a.s.).

Zgodnie z art. 329 k.p.c. pisemne uzasadnienie wyroku albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwutygodniowym od dnia zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, a gdy wniosek taki nie był zgłoszony - od dnia zaskarżenia wyroku lub wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W sprawie zawilej, w razie niemożności sporządzenia pisemnego uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzydzieści dni.

W rozpoznawanej sprawie uzasadnienie orzeczenia odnotowano dopiero w dniu 30 czerwca 2016 r. (k. 323 a.s.). Powyższe uchybienie terminowi sporządzenia uzasadnienia w ocenie Sądu Okręgowego jest na tyle doniosłe, że uzasadnia twierdzenie o wystąpieniu przewlekłości postępowania. Ponadto Sędzia referent nie zwrócił się do Prezesa Sądu Rejonowego z wnioskiem o przedłużenie terminu na jego sporządzenie.

Stosownie do art. 12 ust. 4 ustawy, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego, przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Świadczenie, o którym mowa nie jest odszkodowaniem za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) ani też zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę (art. 445 k.c.). Pełni ono rolę sankcji za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, zaś względem skarżącego powinno stanowić rekompensatę za doznaną szkodę niepieniężną, polegającą przykładowo na cierpieniu, frustracji, poczuciu niesprawiedliwości, lęku, niepewności czy kłopotach w związku z przewlekłym charakterem postępowania (tak również: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 6.01.2006 r., III SPP 154/05, publ. OSNP 2006/21-22/342 i przywołane tam orzecznictwo). Jest to zatem specyficzna forma rekompensaty za niewymierne straty moralne i ujemne dolegliwości związane z przeciągającym się postępowaniem sądowym czy egzekucyjnym (tak: P. Górecki, S. Stachowiak, P. Wiliński, „Skarga na przewlekłość postępowania sądowego. Komentarz”, Oficyna, 2007, komentarz do art.12).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego, uzasadnione było przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 4.000 zł. Nie było natomiast podstaw do przyznania sumy 10.000 zł, która jest zbyt wygórowana w sytuacji gdy Sąd Okręgowy dopatrył się opieszałości Sądu I na etapie zakończenia sprawy. Przyznana skarżącemu kwota została przez Sąd Okręgowy ustalona z uwzględnieniem stopnia przewlekłości, jej przyczyn, jak również skutków dla skarżącego, a także charakteru sprawy. W konsekwencji skargę oddalono w zakresie żądania przekraczającego przyznaną kwotę 4.000 zł.

Natomiast nie zasługuje na uwzględnienie zarzut dopuszczenia się przez Sąd I instancji opieszałości na etapie sporządzenia i doręczenia skarżącemu opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej (...)w K. dopiero w dniu 19 października 2015 r. mimo, iż pozew złożono już w dniu 21 grudnia 2013 r.

Pozew wpłynął do Sądu w dn. 30.12.2013 r. (nie 21.12.2013r.) , żadna ze stron reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika nie zakwestionowała dopuszczenia dowodu z opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych – mimo powszechnie posiadanej wiedzy , że czas oczekiwania na wydanie opinii przez tego typu Instytucje jest długi.

Biegli sądowi trzykrotnie informowali Sąd Rejonowy w Oświęcimiu o zmianie terminu opracowania i przesłania opinii ze względu na ilość wpływających spraw i ich skomplikowany charakter (k. 260, k. 270 oraz k. 278 a.s.). Opinia została sporządzona przez 3 osobowy zespół lekarzy – biegłego specjalisty ds. chorób zakaźnych, medycyny pracy, biegłego ds. neurologii, biegłego ds. psychologii. Szerokie spektrum stanu chorobowego przedstawionego przez powoda spowodowało konieczność wydania dokładnej opinii, wymagającej powołania zespołu biegłych. Dlatego też brak merytorycznych czynności Sądu w sprawie od momentu uiszczenia zaliczki na dokonanie dowodu z opinii biegłych sądowych tj. od maja 2014 r. (k. 157) do dnia wpłynięcia sporządzonej przez biegłych opinii tj. 30 września 2015 r. (k. 282) jest zatem usprawiedliwiony. Tym bardziej , że sporządzanie opinii przez pojedynczo powołanych biegłych różnych specjalności nie gwarantowało iż czas oczekiwania na zakończenie sprawy ulegnie znacznemu skróceniu.

Procedowanie w związku ze zleceniem opinii Instytucji okazało się efektywne , albowiem wydania opinia nie została zakwestionowana przez żadną ze stron – zatem kompleksowo wyczerpała problematykę postępowania. Dalsze czynności na etapie doręczenia opinii podjęte zostały bez zbędnej zwłoki, zaś zastrzeżenia należało mieć co do dalszych czynności związanych z wyznaczeniem rozprawy oraz sporządzaniem uzasadnienia , o czym był mowa powyżej.

O zwrocie opłaty od skargi uiszczonej przez powodów Sąd Okręgowy orzekł mając na uwadze art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

O kosztach zastępstwa procesowego skarżącego orzeczono na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w zw. z § 2 pkt 3 i § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

SSO Katarzyna Biernat-Jarek SSO Katarzyna Serafin-Tabor SSO Anna Nowak